

sobota, 15.03.2025

Snopek mirry z Ogrodu Getsemańskiego

„Płaczą rzewno Aniołowie,

A któż żałować ich wypowie...”

„Chłodne od zmierzchu powietrze wypełnia się głośnym nawoływaniem dzwonu.

I nagle słyszę, jak kościół zaczyna oddychać organową muzyką i śpiewem.

Z bocznych jego naw, ze środka zaczynają wznosić się słowa: „Gorzkie żale przybywajcie...”

Głosy kołyszają się jak gałązki wierzby na wietrze, łączą w tonację molową, są miękkie i zarazem smutne.

Wydaje się, że chcą się dźwignąć, wyprostować, ale pod ciężarem rozpaczyny opadają na kamienną posadzkę.

Jest w nich powolny, miarowy, jednostajny krok udręczonego człowieka, jest i akt skruchy. Śpiew płynie...”

Szkoła czulej kontemplacji i empatycznego trwania przy osobie cierpiącej.

Jednym z wyrazów owej wrażliwości jest XVIII-wieczne nabożeństwo Gorzkich Żali,

których głównym celem jest rozważanie Męki Chrystusa oraz medytacja nad cierpieniem Jego Bolesnej Matki.

13 marca 1707 roku – w pierwszą niedzielę Wielkiego Postu w kościele pw. Świętego Krzyża w Warszawie po raz pierwszy zostały one uroczysto odprawione a to dzięki Księżom Misjonarzom św. Wincentego á Paulo.

Dziś trudno było by sobie wyobrazić okres Wielkiego Postu bez tego popularnego w Polsce nabożeństwa.

Czym zatem są i jakie mogą mieć znaczenie?

Gorzkie Żale to zbiór pieśni o męce Pana Jezusa śpiewanych w ramach nabożeństwa pasyjnego,

połączonego z wystawieniem Najświętszego Sakramentu i kazaniem pasyjnym, które

są tradycją wyłącznie polską. Stanowią arcydzieło liryki religijnej. Składają się one z trzech części a rozpoczyna je Pobudka, która przyzywa wiernych do refleksji nad cierpieniem Jezusa.

Następnie odczytana jest intencja, czyli prośba o łaski poprzez pośrednictwo Męki Pańskiej.

Hymn wspomina o tragedii krzyża i męce Jezusa, a Lament duszy to wyraz współczucia i żalu nad Jego cierpieniem.

W drugiej części Rozmowa duszy z Matką Bolesną wierni oddają się kontemplacji bólu Maryi.

Całość kończy antyfona Któryś za nas cierpiał rany, która podsumowuje wartość, sens cierpienia Jezusa, przypominając o Jego ofierze i miłości.

Tekst Gorzkich Żali zachował oryginalne, staropolskie brzmienie.

Jednak niemal w każdym kościele w Polsce istnieje wiele wariantów melodycznych, przy czym wszystkie one zachowują związek z wersją pierwotną.

Gorzkie Żale, dwa słowa - smutki, dwie zadumy nad Synem i Matką, dwa dialogi, wypadkowa pobożności pokoleń Polaków, naszych praojców, którzy odznaczyli się nabożeństwem ku Męce Chrystusowej. A może czas dobrego, świadomego przygotowania do Paschy, do odnowienia naszego chrześcijaństwa ?

Ostatecznie to modlitwa dla każdego, która może stać się formą „duchowej terapii” w tych wszystkich sytuacjach życiowych, w jakich znajduje się współczesny zagubiony człowiek, bo jak obiecał sam Pan Jezus:

Ilekróć przy nabożnym rozpamiętywaniu męki Mojej serdecznie, kto westchnie,
tylekróć wdzięcznie łagodzi rany Moje.

W teje też chwili wypuszczam strzałę miłości w serce jego.

Zaprawdę powiadam, że kto by z nabożeństwa ku męce Mojej choćby jedną łzę uronił,
tak mi jest miłym, jak gdyby za mnie podjął męczeństwo...